

Ulusal Özgün Eğitim Araştırmaları Dergisi

Araştırma Makalesi

Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolü Üzerine Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Nuray Kılıç

nurayguler55@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Ümran Mecek

umranmecek@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Begüm Çolak

begumberacolak@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Kezban Pehlivanoglu

kezbanpoglu@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Atıf: Kılıç, N., Mecek, Ü., Çolak, B. ve Pehlivanoglu, K. (2023). Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü üzerine sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Ulusal Özgün Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 124-108.

ÖZET

Bu araştırmada ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü üzerine sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek “İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması deseni model olarak kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hatay ili Arsuz ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolünün sınıf öğretmeni görüşleri açısından derinlemesine ve kapsamlı bir biçimde durumunun tespit etmek için görüşme formundan faydalanılmıştır. Açık uçlu soruların yer aldığı görüşme formu “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” olarak isimlendirilmektedir. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Okuma Alışkanlığı, İlkokul, Sınıf Öğretmeni

Opinions Of Class Teachers On The Role Of Children’s Literature In Making Students’ Reading Habits

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the views of classroom teachers on the role of children's literature in the acquisition of reading habits by primary school students. For this purpose, interviews were conducted with classroom teachers and the question "What is the role of children's literature in the acquisition of reading habits by primary school students?" search for an answer to the question. The case study pattern, one of the qualitative research

*Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolü Üzerine Sınıf
Öğretmenlerinin Görüşleri*

models, was used as a model in the research. The sample of the research consists of 12 classroom teachers working in primary schools in Arsuz district of Hatay province in the 2022-2023 academic year with the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling types. In the study, the interview form was used to determine the role of children's literature in the acquisition of reading habits by primary school students in terms of classroom teacher views in an in-depth and comprehensive manner. The interview form, which includes open-ended questions, is called "Interview Form on the Role of Children's Literature in Gaining Reading Habits". The data of the research were analyzed by content analysis method. In the study, it was determined that children's literature played a role in the acquisition of reading habits by primary school students according to the opinions of classroom teachers.

Key Words: Children's Literature, Reading Habits, Primary School, Classroom Teacher

GİRİŞ

İnsanlık tarihine bakıldığında temel öğelerden birinin değişim olduğu görülmektedir. İnsanlık bugün geldiği noktayı önemli ölçüde değişime borçludur. 21.yüzyılda yaşanan değişim ise hızı ve boyutları önünden geçmişten ayrılmaktadır. Değişimin bu denli hızlı ve küresel boyutlarda olmasında nüfus yapısı ve teknolojinin etkili olduğu düşünülmektedir. Teknolojinin yeni sınırlar açması ve nüfusun artması gelecekle ilgili öngörüler arasındadır. Her ne kadar geleceğin nasıl olacağı tam olarak kestirilemese de bildiğimiz tek şey geleceğin bugünden farklı olacaktır. Söz konusu belirsizlik ortamında geleceğe hazırlanmak için sistemlerin ve bireylerin olabildiğince esnek ve üretken olması beklenmektedir (Robinson ve Aronica, 2009). Günümüze kadar yaşanan değişimlerin eğitime de yansımaları olmuş ve her çağda eğitimden beklentiler farklılık göstermiştir.

Türkçe ve edebiyat öğretimi; öğrencilerin düşünme, iletişim, duyarlılık, sanatsal beceriler gibi çok boyutlu gelişimlerini hedeflediğinden bilgi kazandırmaktan çok bir beceri kazandırma süreci olmasıyla öne çıkmaktadır (Dilidüzgün, 2018; Aslan, 2017; Sever, Kaya, Aslan, 2011). Moran'a (2002) göre ana malzemesi söz olan edebiyatın temel işlevini okurun da estetik duygular uyandırmaktır. Bu nedenle edebiyat eğitimi; eleştirel bir bakış, duygular, yorumlama gücü, anlamlandırma becerilerinin öne çıktığı sanat eğitimi olarak görülmektedir (Taşdelen, 2006; Uçan, 2006). Özellikle çağdaş edebiyat öğretimi düşünen duyarlı bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Buna duygu ve düşünme eğitimi de diyebiliriz (Kavcar,2019). Çocuk

edebiyatı yapıtları Türkçe ve edebiyat öğretiminin ana araçlarını oluşturmaktadır (Aslan, 2017; Dilidüzgün, 2018). Hedef kitlesi çocuklar olan çocuk edebiyatıyla çocukların ilgileri, okuma gereksinimleri, gelişim özellikleri ve edebiyatın nitelikleri gözetilerek oluşturulan bir edebiyat kastedilmektedir (Dilidüzgün, 2013). Yetişkin edebiyatından farklı bir okuyucu kitlesi için yazıldığından farklı gereksinimlere, farklı becerilere, farklı okuma yollarını sahiptir (Hunt, 2002). Çocuk edebiyatının sınıfta kullanımı dil gelişimine katkı sağlama, edebiyat deneyimlerini genişletme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve yaratıcı yazmaya teşvik etme; duygusal gereksinimleri karşılama, toplumsal farkındalığın artmasına yardımcı olma gibi birçok işlevi bulunmaktadır. İlkokul ve ortaokulda yaygın bir şekilde müfredatın içinde yer alması hem çocukların hem de öğretmenlerin yazınsal metinlerle iletişime geçmesi için birçok olanak sunduğundan çocuk edebiyatı ilkököl ve ortaokul da önemli bir role sahiptir.

Çocuk okurun çocuk edebiyatı metinleriyle iletişime geçmesinde seçilen metinlerinin niteliğiyle birlikte yapılacak olan öğretimin niteliği de önemlidir. Çünkü edebiyat metni yapısı gereği öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini gerektirmektedir. Çocuk edebiyatı metinlerini okuma sürecinde öğretmenlerin metinle ilgili sınavcı sorular sormaktan öteye geçmeleri beklenmektedir (Dilidüzgün,2008). Öğrencilerin okuduklarına, dinlediklerine eleştirel bir bakış açısıyla bakmayı alışkanlık haline getirmeleri için metinle ilgili kendi sorularını sormalarını, akıl yürütmelerini, karşılaştırma, değerlendirme yapmalarını sağlayabilecekleri öğrenme ortamlarına gereksinimleri vardır. Denilebilir ki çocuk edebiyatı metinlerini okuma sürecinde öğretmen, öğrencilerin metin üzerine düşünce üretmelerine ve duygularını açıklamalarına ortam hazırlayarak soran değil sorduran; bulan değil buldurmaya yönlendiren bir yönetmen olabilmelidir (Sever, vd., 2011). Fakat öğretmenlerin çocuk edebiyatı metinleriyle yaptıkları okuma etkinliklerin de okumanın bilişsel kısımlarına (kelime, akıcılık, kod çözme vb.) odaklanarak çocuk edebiyatını öğretim stratejileri için araç durumuna getirmektedirler. Öğrencilerden metindeki çoklu anlam bakış açısını takip etmeleri yerine anlama sorularına tek tek cevap vermeleri beklenmektedir. Dolayısıyla çocuklar nadir olarak kitaba sanat eseri olarak duygusal ya da entelektüel cevap verme fırsatına sahip olabilmektedirler. Benzer bir şekilde çocuk edebiyatı araştırmacıları da çocuklar ve onların edebi yorumlama becerilerine karşı ilgisiz kalmışlardır (Sipe,2008).

Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolü Üzerine Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü üzerine sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek “İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Önemi

Araştırma için alanda daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde çocuk edebiyatına dair çeşitli çalışmaların bulunduğu belirlenmiştir. Fakat ilkokul öğrencilerinin okuma becerisi ve alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatı ürünlerinin etkisini ve önemini inceleyen yeterli çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle alan yazın açısından yapılan çalışmanın önemli olduğu söylenebilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, Hatay ili Arsuz ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan 12 sınıf öğretmenin görüşleri ile sınırlıdır. Ayrıca araştırma “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” aracılığı ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması deseni model olarak kullanılmıştır. Durum çalışması, niçin ve nasıl sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu veya olayı derinliğine incelenmesine olanak veren bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmalarda durum çalışmaları bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek, bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılır (Gall, Borf ve Gall, 1996; akt. Büyüköztürk vd., 2020). Araştırmada ifade edilen bağlamlarda ilkokullarda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü durumunun sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından derinlemesine tespiti gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hatay ili Arsuz ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ölçüt örneklemin doğası gereği bazı kriterlerin katılımcıları belirlemek için oluşturulması gereklidir. Bu kapsamda belirlenen kriterler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Sınıf Öğretmenliği lisans programından mezun olmak,
- İlkokullarda aktif olarak sınıf öğretmeni olarak görev yapıyor olmak,
- En az bir yıl bir sınıfla öğretim gerçekleştirmek,

Yukarıda sayılan kriterleri karşılayan gönüllü 12 sınıf öğretmeni araştırmaya dâhil edilmiştir. İfade edilen kriterler dışında araştırmaya katılan 12 sınıf öğretmenin kişisel bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1 Öğretmenlerin kişisel bilgilerine ait veriler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kıdem	Öğrenim Durumu
SÖ1	Kadın	29	5	Lisans
SÖ2	Erkek	47	24	Lisans
SÖ3	Erkek	29	5	Lisans
SÖ4	Kadın	32	7	Lisansüstü
SÖ5	Erkek	28	5	Lisans
SÖ6	Kadın	34	11	Lisans
SÖ7	Erkek	45	22	Lisansüstü
SÖ8	Kadın	36	15	Lisans
SÖ9	Kadın	38	14	Lisans
SÖ10	Erkek	35	11	Lisans
SÖ11	Kadın	39	16	Lisans
SÖ12	Erkek	43	20	Lisansüstü

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerine ilişkin Tablo 1’deki veriler incelendiğinde katılımcı sınıf öğretmenlerinin %50’sinin kadın (n=6), %50’sinin erkek (n=6), %25’inin 30 yaş altında (n=3), %50’sinin 30-40 yaş arasında (n=6), %25’inin 41 yaş ve üstünde (n=3) olduğu, %25’inin 1-5 yıl arası (n=3), %8,33’ünün 6-10 yıl arası (n=1), %33,33’ünün 11-15 yıl arası (n=4), %16,66’sının 16-20 yıl arası (n=2), %16,66’sının 21 yıl ve üzeri (n=2) mesleki kıdeme sahiptir. Ayrıca araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %75’inin lisans (n=9), %25’inin ise lisansüstü eğitim mezunu (n=3) olduğu Tablo 1’in incelenmesi neticesinde anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolü Üzerine Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Veri Toplama Araçları

Araştırmada ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolünün sınıf öğretmeni görüşleri açısından derinlemesine ve kapsamlı bir biçimde durumunun tespit etmek için görüşme formundan faydalanılmıştır. Açık uçlu soruların yer aldığı görüşme formu “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” olarak isimlendirilmektedir. “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” nun hazırlanma sürecinde takip edilen aşamalar aşağıda sıralanmıştır:

- Konu ile ilgili literatür taramasının yapılması
- Araştırmacı tarafından taslak görüşme sorularının hazırlanması,
- Taslak görüşme sorularına ilişkin alan uzmanlarından görüşleri alınması,
- Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme sorularına son şeklinin verilmesi,
- Gönüllü iki sınıf öğretmeni ile pilot uygulamanın gerçekleştirilmesi,
- Pilot uygulama sürecinde belirlenen durumlar göre görüşme formuna son şeklinin verilerek uygulama sürecine geçilmesi.

Araştırmada uzman görüşü ve pilot uygulama sonrası son şekli verilen “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” nda şu sorulara yer verilmiştir.

- İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü olduğunu düşünüyor musunuz?
- İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında hangi çocuk edebiyatı türünün daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?
- İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatı türlerinin ne tür katkıları vardır?
- İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolünü arttırmada neler yapılabilir?

Verilerin Toplanması

Araştırmada 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hatay ili Arsuz ilçesinde bulunan ilkokullarda 12 sınıf öğretmenin ilkokulda okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolünün ilişkin görüşlerini derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde durumunu

belirlemek için “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” hazırlanmıştır. Hazırlanan form aracılığı ile görüşme yapmak için öncelikle gönüllü olan ve araştırmaya katılım kriterlerini sağlayan sınıf öğretmenleri belirlenmiştir. Belirlenen sınıf öğretmenleri ile görüşme yapmak için kendilerini rahat hissedecekleri ve tercih ettikleri mekânlardagörüşme gerçekleştirmek için randevu saatleri karşılıklı olarak belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Verilerin toplanmasında aşağıdaki süreçler izlenmiştir:

- İlgili literatürün taranması
- “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” nun hazırlanması,
- Gönüllü sınıf öğretmenlerinin belirlenmesi,
- Araştırmaya dâhil olma kriterlerine göre sınıf öğretmenlerinin seçimi,
- Görüşme saatlerinin düzenlenmesi,
- Görüşmelerin gerçekleştirilmesi,
- Görüşme verilerinin kodlanması,
- Görüşme verilerinin analiz edilmesi,
- Verilerin doğrudan alıntılarla raporlaştırılması.

Verilerin Analizi

Araştırmanın“Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” aracılığı ile toplanan verileri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, insan davranışlarını ve doğasını belirleme üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya olanak tanıyan bir tekniktir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak ifade edilir (Büyüköztürk vd., 2020). İçerik analizi sürecinde etik kurallar dikkate alınarak öğretmenlere SÖ1, SÖ2, SÖ3.....SÖ12 gibi kodlar verilmiştir.

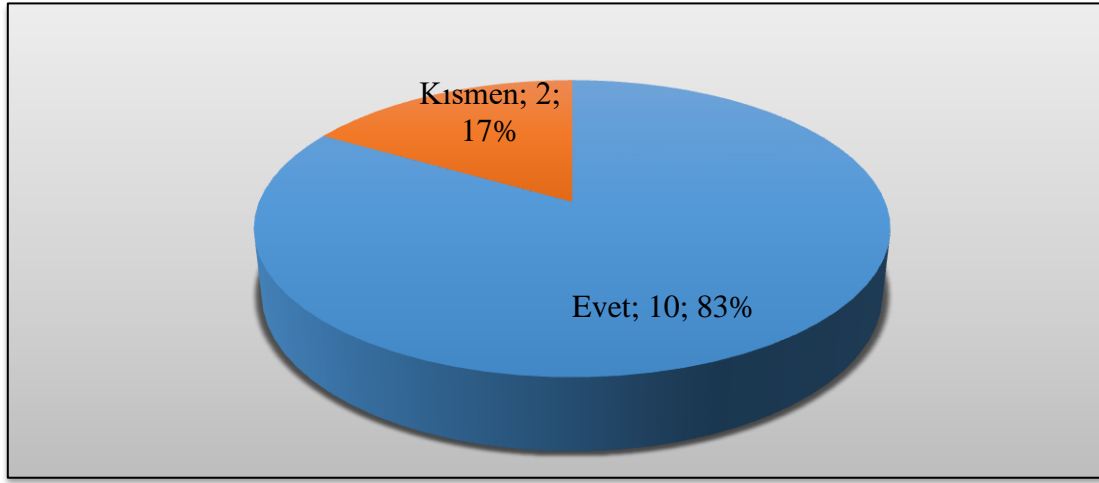
Analiz sürecinde ilk olarak görüşme formu ile toplanan verilerdeki öğretmen görüşleri metin şekline getirilerek kodlama ve temalandırmaya hazır hale getirilmiştir. İkinci aşamada kodlamalar yapılmıştır. Üçüncü aşamada kodlardan temalara ulaşılmıştır. Son aşamada ise elde edilen verilerin raporlanması yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

BULGULAR

Birinci Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü olduğunu düşünüyor musunuz?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Okuma Alışkanlığı Kazanmada Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Bulgular

Şekil 1’in incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin tamamına yakını ilkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü olduğu cevabını verirken çok az kısmen rolü olduğu cevabını vermiştir. Bu konuda katılımcı sınıf öğretmenlerinden bir kısmının görüşleri şu şekildedir:

“...İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü vardır...” (SÖ1)

“...Rolü vardır...” (SÖ2)

“...Ben bu konuda kısmen rolü olduğunu düşünüyorum...” (SÖ3)

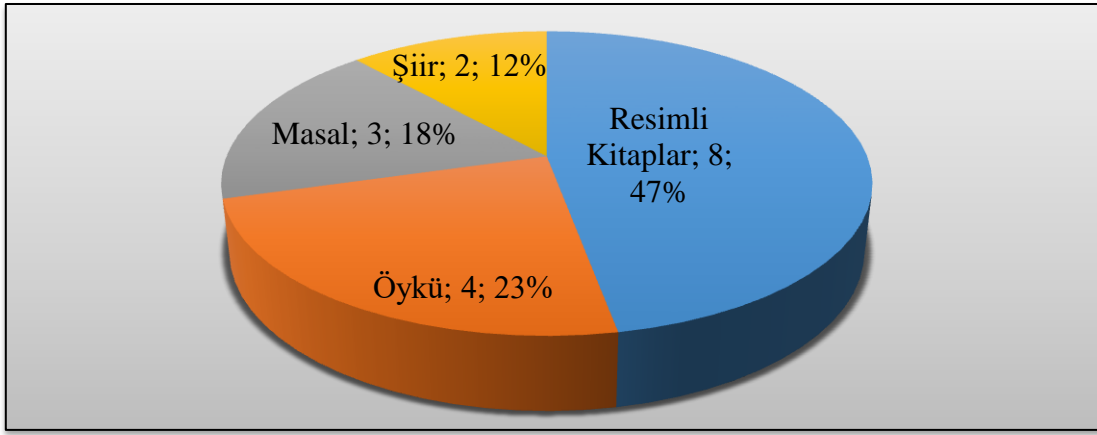
“...Çocuk edebiyatının okuma alışkanlığı kazanmada rolü bulunmaktadır...” (SÖ4)

“...Kısmen rolü vardır...” (SÖ7)

“...İlkokul öğrencileri için çocuk edebiyatının okuma alışkanlığı kazandırmada etki olduğunu söyleyebilirim. Bu yüzde bu soruya yanıtım evettir...” (SÖ8)

İkinci Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında hangi çocuk edebiyatı türünün daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Okuma Alışkanlığı Kazanmada Çocuk Edebiyatı Türlerinin Rolüne İlişkin Bulgular

Şekil 2’nin incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin yarıya yakını ilkokul öğrencileri için çocuk edebiyatı türlerinde resimli kitapların okuma alışkanlığı kazanmalarında rolünün daha fazla olacağı cevabını vermişlerdir. Resimli kitapları cevaplara göre sırası ile öyküler, masallar ve şiirler izlemektedir. Bu konuda katılımcı sınıf öğretmenlerinden bir kısmının görüşleri şu şekildedir:

İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında hangi çocuk edebiyatı türünün daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz

“...İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında resimli kitapların daha fazla etkili olacağını düşünüyorum...” (SÖ5)

“...Ben resimli kitaplar görseller içerdiği için daha etkili olduğunu söyleyebilirim. Bu durumu geçmiş yıllarda tecrübe de ettim. Yararını da gördüm...” (SÖ6)

“...Öykülerin daha fazla etkili olacağını iddia edebilirim. Bence öykülerin okuma alışkanlığı kazandırmada çocuklara katkısı daha fazladır...” (SÖ9)

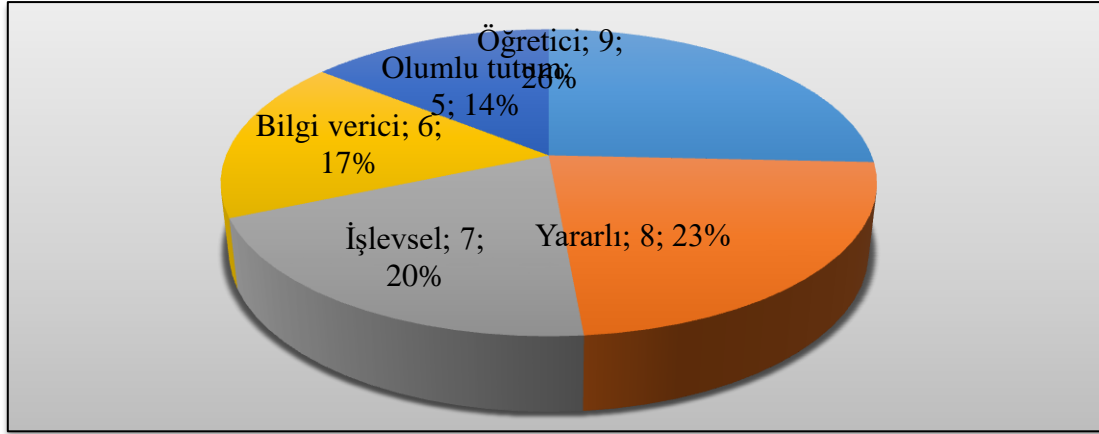
Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolü Üzerine Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

“...Masallar ve şiirler öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında etkili olduğunu ifade etmek istiyorum. Hatta okuma alışkanlığı olan bir çocuğunda akışkan bir şekilde okumasında masallar ve şiirlerin etkili olduğunu belirtmek istiyorum...” (SÖ10)

“...Resimli kitapları bu konuda ilk sıraya koymak isterim. Resimli kitaplardan sonra öykü ve masalların etkili olduğunu vurgulamak isterim...” (SÖ11)

Üçüncü Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatı türlerinin ne tür katkıları vardır?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3. Okuma Alışkanlığı Kazanmada Çocuk Edebiyatı Türlerinin Katkılarına İlişkin Bulgular

Şekil 3’ün incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin ilkokul öğrencileri için çocuk edebiyatı türlerinin okuma alışkanlığı kazanmada öğretici olduğu, yararlı olduğu, işlevsel olduğu, bilgi verici ve öğrencilerin okumaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri bağlamında katkıları olduğu cevabını vermişlerdir. Bu konuda katılımcı sınıf öğretmenlerinden bir kısmının görüşleri şu şekildedir:

“...Çocuk edebiyatı türlerini kullanma okuma alışkanlığı kazanmada işlevseldir. Daha etkili sonuçlar almada işlevselliğinden yararlanır...” (SÖ2)

“...Çocuk edebiyatı türleri yararlıdır. Öğrencilere okuma alışkanlığı kazanmada yararı çoktur. Ayrıca daha birçok yararı da vardır...” (SÖ6)

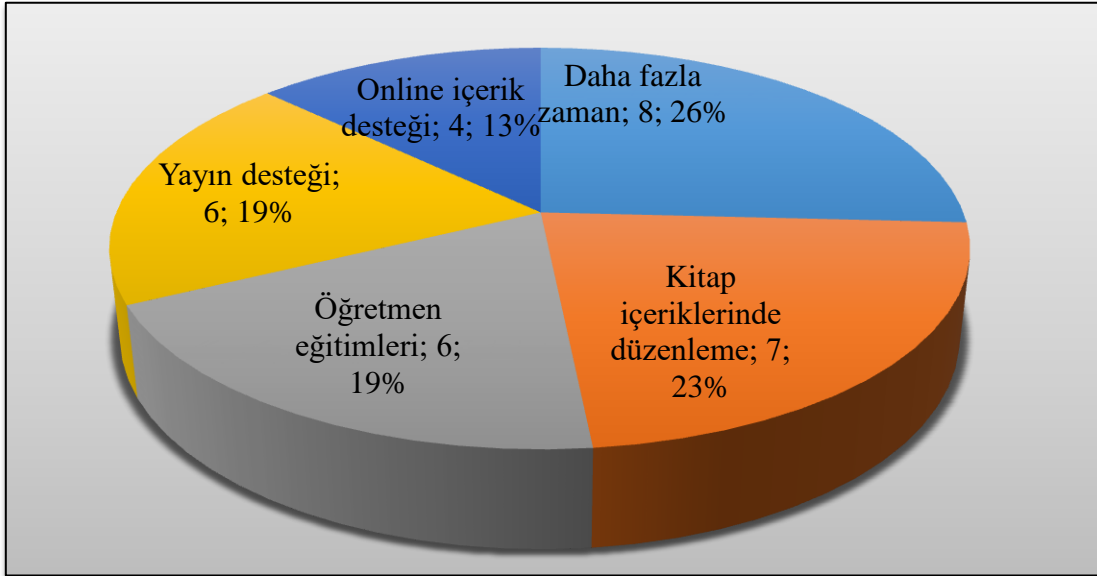
“...Öğreticilik çocuk edebiyatı türlerinin önemli katkılarından. Bence öğreticilik temelinde çocuk edebiyatının katkılarının çok fazla olduğunu söyleyebilirim...” (SÖ3)

“...Özellikle bilgi verme konusunda çocuk edebiyatından yararlanılabilir. Ben yararlanıyorum. Katkısını görüyorum. Birçok bilgiyi metin içerisinde verebiliyorum...” (SÖ4)

“...İlkokul öğrencileri çocuk edebiyatı türlerinin ders içerisinde kullanılmasından memnuniyet duymaktadırlar. Bu sayede okumaya karşı olumlu tutumları oluşuyor. Burada önemli nokta yeri ve zamanını iyi planlamaktır...” (SÖ12)

4.4. Dördüncü Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolünü arttırmada neler yapılabilir? görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolüne İlişkin Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Şekil 4’te verilmiştir.

Şekil 4. Okuma Alışkanlığı Kazanmada Çocuk Edebiyatının Rolünü Arttırmaya İlişkin Bulgular

Şekil 4’ün incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin ilkokul öğrencileri için çocuk edebiyatının rolünü arttırmada çocuk edebiyatı türlerine daha fazla zaman ayrılması, kitap içeriklerinde düzenleme yapılması, öğretmen eğitimlerinin yapılması, çocuk edebiyatı türlerine ait yayın desteği ve online içerik desteği

verilmesi gerektiğini önermişlerdir. Bu konuda katılımcı sınıf öğretmenlerinden bir kısmının görüşleri şu şekildedir:

“...Öğretmen arkadaşlar derslerde çocuk edebiyatı türlerini kullanmaya daha fazla zaman ayırmalıdır. Böylelikle yararını daha fazla görebilirler...” (SÖ1)

“...İlkokulda ders kitaplarımızın içerikleri konusunda düzenleme yapılmalıdır. Çocuk edebiyatı türlerine daha fazla yer verilmeli...” (SÖ2)

“...Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatı konusunda bilgilerini arttırmak için eğitimler verilmelidir. Yapılan eğitimlerle öğretmenlerin bilgileri artırılabilir...” (SÖ3)

“...Bakanlık tarafından çeşitli yayınlar okullara dağıtılabilir. Özellikle resimli kitaplar, öykü, masal ve şiir kitapları gibi yayınlar konusunda okullar desteklenebilir...” (Ö4)

“...Okullarımızda akıllı tahtalar var. Sınıfta çocuk edebiyatı ürünlerini kullanmak için online içerik desteği verilebilir. Böylelikle derslerde öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanması sağlanabilir...” (SÖ7).

SONUÇVE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek “İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü nedir?” sorusuna yanıt aranarak çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü olduğunu düşünüyor musunuz?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde sınıf öğretmenlerinin tamamına yakını ilkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolü olduğu cevabını verdikleri belirlenmiştir. Bu sonuç sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığı kazandırılmasında çocuk edebiyatının başvurulması gereken bir öğrenme aracı olduğunu ortaya çıkardığı söylenebilir.

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında hangi çocuk edebiyatı türünün daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde sınıf öğretmenlerinin yarıya yakını ilkokul öğrencileri için çocuk edebiyatı türlerinde resimli kitapların okuma alışkanlığı kazanmalarında rolünün daha fazla olacağı cevabını vermişlerdir. Resimli kitapları cevaplara göre sırası ile öyküler,

masallar ve şiirler izlediği belirlenmiştir. Bu sonuç ilkökul öğrencilerinin somut olarak verilen öğelerden daha fazla yarar sağladığı şeklinde değerlendirilebilir. Nitekim ilkökul öğrencileri buldukları çağ itibari ile somut işlemler dönemindedir. Bu yüzden resimli kitapların daha fazla kullanılmasının okuma alışkanlığı kazanmalarında rolünün daha fazla olacağı söylenebilir.

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatı türlerinin ne tür katkıları vardır?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde ilkökul öğrencileri için çocuk edebiyatı türlerinin okuma alışkanlığı kazanmada öğretici olduğu, yararlı olduğu, işlevsel olduğu, bilgi verici ve öğrencilerin okumaya karşı olumlu tutum geliştirmeleri bağlamında katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda ilkökul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk edebiyatı türlerinin yarar sağladığı veya sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmanın “İlkokulda öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatının rolünü arttırmada neler yapılabilir?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde ilkökul öğrencileri için çocuk edebiyatının rolünü arttırmada çocuk edebiyatı türlerine daha fazla zaman ayrılması, kitap içeriklerinde düzenleme yapılması, öğretmen eğitimlerinin yapılması, çocuk edebiyatı türlerine ait yayın desteği ve online içerik desteği verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar dikkate alındığında sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk edebiyatının kullanılmasının katkılarını arttırmak için önerdiklerinin önemli olduğu söylenebilir. Bu önerilerin dikkate alınarak öğrenme ortamlarında düzenlemeler yapılması okuma alışkanlığının artmasına katkı vereceği söylenebilir.

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda uygulayıcılar ve araştırmacılar için şu öneriler geliştirilmiştir:

- İlkokullarda okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk edebiyatı türlerinden daha fazla yararlanmalıdır.
- İlkokullarda okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk edebiyatı türlerine daha fazla zaman ayrılmalıdır.
- Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatının öğrenme ortamında kullanılmasına ilişkin farkındalığının ve yeterliliklerinin artırılması adına hizmet içi eğitimler verilmelidir.

Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolü Üzerine Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilkokullarda gerek kitap içeriklerinde gerekse eba üzerindeki içeriklerde düzenleme yapılarak içerik bağlamında desteklerini arttırması gerektiği önerilebilir.
- İlkokullarda okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk edebiyatı türlerinden
- çocuk edebiyatı türlerine daha fazla zaman ayrılması, kitap içeriklerinde düzenleme yapılması, öğretmen eğitimlerinin yapılması, çocuk edebiyatı türlerine ait yayın desteği ve online içerik desteği
- Bu araştırma devlet okulunda görev yapan sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk edebiyatının rolü üzerine ilişkin görüşlerinden oluşmaktadır. İleride yapılacak araştırmalarda özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerinde görüşleri alınarak karşılaştırma yapılabilir.
- Bu araştırmada sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda nitel araştırma deseni yöntem olarak tercih edilmiştir. Bu araştırma paralelinde nicel araştırma yöntemlerinin işe koşulduğu karma yöntem araştırmaları yapılabilir.
- Bu araştırma Hatay ili Arsuz ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni ile sınırlıdır. İleride yapılacak araştırmalarda farklı örneklem grupları ile çalışılarak farklı sonuçlar elde edilerek örneklem temelli farklılıklar belirlenebilir.

Kaynakça

- Arkılıç Songören, S. (2011). İlköğretimde çocuk edebiyatı Children's literature in elementary education. *Contemporary Online Language Education Journal*, 1, 82-88.
- Aslan, C. (2017). *Örneğe eğitim durumlarıyla Türkçe-Türk dil ve edebiyat öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslan, O. (2019). Z kuşağı çocuklarının matematik öğreniminde Çocuk Edebiyatı. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 32-48.
- Asutay, H. (2004). Türk dil derslerinde çocuk ve gençlik yazını. *Dil Dergisi*, 123, 65-72.
- Asutay, H. (2013). Çocuk yazınının fantastik dünyası: Masallar. *Turkish Studies*, 8(13), 265-278.
- Bird, E. ve Yokota, J. (2018). Picture books and illustrated books. Kümmmerling-Meibouer, B (Ed.). *In The Routledge companion to picture books* içinde (ss. 281-290). New York: Routledge.
- Brown, D.L., Tomlinsin, C. ve Short, K. (2014). *Essentials of children's literature*. USA: Pearson Education.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E, Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dilidüzgün,S.(2003).Türkçederslerindeçocukedebiyatürünlerininkullanımınayöneliksaptamav öneriler.Cumhuriyetin80.YılındaDisiplinlerarsıBakışla Türkiye'de Çocuk 4. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi (s. 148-155). Ankara:AnkaraÜniversitesiÇocuk KültürüAraştırmave UygulamaMerkezi.
- Dilidüzgün,S.(2004).Okumaöğretimihedefleri bağlamındaTürkçederskitaplarındakiçocukedebiyatı ürünleri.*HAYEF Journal of Education*, 1(2), 43-55.
- Dilidüzgün, S. (2008). Türkiye’de edebiyat öğretimi ve edebiyat öğretimindeçağdaşyönelimler.Z.İpşiroğlu(Ed.)*ÇağdaşTürkyazını* içinde.İstanbul:Toroslu Kitaplığı.
- Dilidüzgün, S. (2013). Ana çizgileriyle çocuk ve çocuk edebiyatı. Z. Güneş (Ed.)*Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı* içinde (39-54). Eskişehir: Eskişehir ÜniversitesiYayınları.
- Dilidüzgün,S.(2018).*Çağdaşçocukyazını*. İzmir:Tudem.
- Ewers, H. H. (2009). *Fundamental concepts of children’s literature research:literaryand sociological approaches*.NewYork:Routledge.
- Hancock, M. (2004). *A celebration of literature and response: children, books,andteachers in K-8 classrooms*. New Jersey: Pearson.
- Huck, C., Hepler, S., Hickman, J., & Kiefer, B. (1997). *Children's Literature intheElementary School*.USD: McGraw-Hill.
- Hunt,P.(2002).*UnderstandingChildrenLiteratureKeyessaysfromtheInternationalCompanion*.U SA: Routledge.
- Hunt, P. (2011). Children Literature. P. Neil ve L. Paul içinde, *Keywords forChildren'sLiterature*(s. 42-47). New York: NewYork UniversityPress.
- Hunt,P.(2015).Children’sliteratureandchildhood.M.Kehily(Ed.)*AnİntroductiontoChildhood* içinde(s.50-69).New York:McGrowHill OpenUnivercity.
- İpşiroğlu,Z.(2008).ÇağdaşçocukvegençlikyazınınınTürkiye'dekiışlevigelişimivekonumu.İpşiroğlu,Z.(Ed.)*ÇağdaşTürkyazını* içinde,(s.171-192).İstanbul:TorosluKitaplığı.
- Johnson, D. (2009). *The Joy of children literature*. New York: Houghton MifflinHarcourtPublishingCompany.
- Kaminski, W. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatına giriş*. Ankara: Milli EğitimBakanlığıYayınları.

*Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Çocuk Edebiyatının Rolü Üzerine Sınıf
Öğretmenlerinin Görüşleri*

- Kavcar, C. (2019). Etkili Türkçe ve edebiyat öğretimi. *Prof Dr. Sedat Sever'earmağan Türkçe eğitim ve çocuk edebiyatı içinde* (s.129-134). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kiefer, B. ve Tyson, C. (2010). *Charlotte Huck's Children's Literature: A Brief Guide*. New York: Higher Education.
- Kümmerling-Meibauer, B. (2006) "Illustration," in Jack Zipes (ed.) *The Oxford Encyclopedia of Children's Literature*, vol.2, Oxford: Oxford University Press, 276–281.
- Kümmerling-Meibauer, B. (Ed.). (2018). *The Routledge companion to picture books*. London; New York: Routledge.
- Lingren, A. (2021). *Pippi Uzunçorap*. İstanbul: Pegasus Yayınları
- Lukens, R. J., Smith, J. J. ve Coffel, C. M. (2018). *Çocuk edebiyatına eleştirel bakış*. (C. Pamay, Çev.) İstanbul: Erdem Yayınları.
- Lynch-Brown, C., Tomlinson, C. M., Short, K.G. (2014). *Essentials of children's literature*. Essex: Pearson Education Limited.
- Moran, B. (2002). *Edebiyat kuramları ve eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Neydim, N. (2020). Çocuk edebiyatı klasiklerinde çeviri yaklaşımları: Uyarlama, yeniden yazma, kültürel müdahale. *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 851-858.
- Nikolajeva, M. (2016). Recent trends in children's literature research: Return to the body. *International research in children's literature*, 9(2), 132-145.
- Norton, D. ve Norton, S. (2010). *Through the eyes of a child: An introduction to children's literature* (8th ed.). Boston, MA: Prentice-Hall.
- Oğuzkan, F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Am Yayınları.
- O'Sullivan, E. (2005). *Comparative children's literature*. Routledge.
- O'Sullivan, E. (2010). *Historical dictionary of children's literature* (Vol.46). USA: Scarecrow Press.
- Reynolds, K. (2011). *Children's literature: A very short introduction* (Vol.288). New York: Oxford University Press.
- Robinson, K. ve Aronica, L. (2009). *The element: How finding your passion changes everything*. Penguin.
- Russell, D.L. (1994). *Literature for Children: A Sort Introduction*. London: Longman.
- Sawyer, W. (2011). *Growing up with literature*. Cengage Learning.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.

- Sever, S. (2006). Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır? 2. Ulusal ÇocukEdebiyatıSempozyumu(s.41-56). Ankara:AnkaraÜniversitesi Basımevi.
- Sever,S.(2008).*Çocukveedebiyat*. İzmir:TudemYayınları.
- Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2011). *Etkinliklerle türkçe öğretimi*. İzmir:Tudem.
- Sipe, L. R. (2008). *Storytime: Young children's literary understanding in theclassroom*.Teachers CollegePress.
- Tample, C., Martinez, M., Yokoto, J., & Naylor, A. (1997). *Children books inchildrenhands*.USD: Allyn BaconViacom Company.
- Taşdelen, V. (2006). Edebiyat eğitimi: hermeneutik bir yaklaşım *Milli EğitimDergisi*,34(169).
- Tunnell, M. ve Jacobs, J. S. (2000). *Children's literature briefly*. US: PearsonEducation.
- Uçan,H.(2006).EdebiyatEğitimi,EstetikBirHazzınEdinimi,OkumanınAlışkanlığıadönüştürülme sive Yazınsal Kuramlar.Türk Dili.
- Vries, A. (1995). Views on children's literature in the netherlands after 1880.Nikolajeva M. (Ed.), *Aspect and Issues İn The History of Children's Literature* (ss. 115-125).Spain: GreenWoodPress.
- Yıldırım,A. ve Şimşek,H.(2016).*Sosyalbilimlerdenitelaraştırmayöntemleri*. Ankara:SeçkinYayıncılık.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı.*Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.
- Zipes,J.(2018).*Perimasallarıveyıkmasanatı*. İstanbul:AlfaAraştırma.